

УДК: 378.14: 37.047: 330

ГОРИЦЬКА Олена Вікторівна,
кандидат педагогічних наук, викладач економіко-
правового коледжу, Міжнародний гуманітарний
університет

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ ДО АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

У статті розглянуто основні напрямки використання інформаційних систем та технологій, автоматизація обліку на підприємствах, професійна підготовка майбутніх економістів, здійснені характеристики різноманітних програмних забезпечень.

Ключові слова: автоматизація обліку, майбутні економісти, підготовка фахівців, «ІС:Бухгалтерія», спеціалізовані програми.

Постановка проблеми: економіка України потребує забезпечення стабільного і тривалого зростання. Світовий досвід та практика господарювання свідчать, що однією з рушійних сил економічного розвитку є підприємства. При цьому найбільшої ефективності досягають ті організації, що мінімізують витрати на людські ресурси загалом і бухгалтерський облік зокрема.

Саме тому автоматизація бухгалтерського обліку на підприємствах поступово стає ключовим чинником їхнього успішного існування, а використання новітніх програмно-апаратних комплексів – запорукою значної економії часу, енергії та фінансів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: розкриттю особливостей навчання фахівців економічної галузі використанню інформаційних технологій у професійній діяльності присвячено праці Н. Баловсяк (формування інформаційної компетентності майбутнього бухгалтера в процесі професійної підготовки), Є. Беньковича (підготовка студентів економічних спеціальностей до використання програмних комп'ютерних систем у професійній діяльності), Н. Гончарової (теоретико-методичні основи особистісно орієнтованої системи формування інформатичних компетентностей студентів економічних спеціальностей), Т. Поясок (система застосування інформаційних технологій у фаховій підготовці майбутніх економістів), та ін. Науковцями обґрунтовано ефективні педагогічні умови навчання студентів використанню інформаційних технологій у процесі здобуття базової вищої освіти.

Враховуючи значущість наукового внеску зазначених авторів, відзначимо, що в існуючих дослідженнях не знайшли належної конкретизації та наукового обґрунтування питання підготовки майбутніх економістів до автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах.

Результативність роботи будь-якого підприємства в наш час багато в чому залежить від вибору програмного забезпечення, особливо що стосується управлінських процесів.

Глобалізація міжнародних економічних і фінансових зв'язків, становлення інформаційного суспільства, а також перехідний, кризовий характер економіки в Україні, висуває нові вимоги до вітчизняної системи вищої економічної освіти, пріоритетом якої є конкурентоспроможний, гнучкий, мобільний, творчий, висококваліфікований фахівець, здатний до ефективної діяльності в умовах її функціональної складності, невизначеності, поліпроблемності, динамічності, та який спрямований на постійний професійний розвиток, професійне самовдосконалення.

В контексті стану економіки країни, а також тенденцій її розвитку, зрозумілим є великий попит на кваліфікованих економістів для підприємств. Слід очікувати також, що найближчим часом цей попит буде зростати.

У той же час, завдяки грандіозним змінам у структурі та характері професійної

діяльності людей, що викликані вражаючим за своєю бурхливістю розвитком інформаційних технологій, сьогодні народжується новий формат професійної діяльності економістів.

Трансформація змісту праці сучасного економіста на підприємстві пов'язана, перш за все, з доступністю засобів технологізації обліку в поєднанні з наданням економісту свободи у визначенні стратегії й тактики виконання своїх професійних завдань. Ці тенденції відмічено на законодавчому рівні. Так, згідно статті 8 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» підприємство самостійно «...обирає форму бухгалтерського обліку ... з урахуванням особливостей своєї діяльності й технології обробки облікових даних».

На вибір форми обліку при цьому впливає об'єм і складність виконання облікових робіт, кадровий склад бухгалтерії і його професійність, наявність чи відсутність систем автоматизації, а також оснащеність підприємства засобами комп'ютерної техніки [6].

В основі автоматизованої форми обліку коштів організації лежить впровадження й використання інформаційної системи – програмно-апаратного комплексу, призначеного для автоматизації цілеспрямованої діяльності кінцевих користувачів, що забезпечує, відповідно до закладеної логіки обробки, можливість отримання, модифікації та зберігання бухгалтерської інформації [7].

Сучасна бухгалтерська інформаційна система передбачає обов'язкове використання суб'єктом системи комп'ютеру в якості основного апаратно-програмного засобу переробки й використання інформації. Іншими словами, використання комп'ютеру є обов'язковою умовою функціонування такої системи.

Слід зазначити також, що в сучасних умовах значно підвищуються вимоги до інтелектуального рівня економістів, їх аналітичних здібностей. Це багато в чому зумовлено тим, що на зміну традиціям, у яких облік коштів підприємства, планування, контроль за відхиленнями між запланованими та реальними показниками розглядалися як окремі функції, виконання яких покладалося на окремих працівників (відповідно: бухгалтера, економіста та контролера), сьогодні приходять інші традиції, згідно з якими економіст мусить поєднувати всі названі функції, виконуючи тим самим функцію управлінського обліку.

Професійна підготовка фахівців економічних спеціальностей вимагає особливої уваги щодо їх здатності до швидкої та якісної професійної автоматизації обліку на підприємстві, адже саме на цьому етапі у майбутніх економістів відбувається формування первинного рівня їх професійної компетентності – здатності забезпечити на високому рівні економічну та організаційну діяльність підприємства, самостійно вирішувати полісистемні економічні проблеми в умовах зовнішньої та внутрішньої нестабільності.

Відтак, найбільшій ефективності праці економіста на підприємстві набуває у разі його автоматизації обліку з використанням новітніх програмно-апаратних комплексів.

Професійна підготовка майбутнього економіста до автоматизації обліку, визначається змістом його професійної діяльності.

Аналіз наукових джерел, присвячених проблемам організації бухгалтерського обліку в умовах застосування комп'ютерних технологій, свідчить про те, що на сьогодні розроблено велику кількість відповідного програмного забезпечення [1; 2; 3; 4].

Здійснюючи характеристики різноманітних програмних забезпечень, якими може скористатися у своїй практиці молодий фахівець для рішення задач автоматизованого обліку, використовує продукти фірми «1С», що вигідно виділяються від інших інформаційних систем, в останні роки вони фактично стали стандартом автоматизації в області автоматизації управління та обліку. Вони дозволяють організувати ефективний бухгалтерський, складський та виробничий види обліку, можуть підтримувати різні системи обліку й дозволяють керувати декількома об'єктами спираючись на єдину інформаційну базу. Широкі можливості системи дозволяють повністю автоматизовано здійснювати розрахунки, від введення первинних даних до моменту формування необхідних звітів на

підприємствах та установах різних галузей незалежно від виду діяльності, форми власності, рівня складності обліку.

Також слід додати спеціалізовані програми для формування звітів, наприклад, Методос; ОПЗ; Соната; WebЗвіт та ін.

Як відзначає С. Івахненко, на ринку немає універсального програмного продукту, який був би придатним до використання на підприємствах будь-якої форми власності та сфери діяльності. Автор зазначає, що при виборі автоматизованої системи обліку необхідно враховувати реальні потреби та можливості підприємства [5].

В навчальному процесі економістів тривалий час використовується один з популярніших продуктів фірми 1С – «1С:Підприємство». При цьому на різних стадіях навчального процесу студенти вивчають як систему на базі платформи «1С:Підприємство 7.7» (конфігурації «1С:Бухгалтерія», «1С: Виробництво+Послуги+Бухгалтерія»), так і на базі платформи «1С:Підприємство 8.2» (конфігурація «1С:Бухгалтерія»).

В сучасних умовах важливо формулювати нові завдання, самостійно знаходити ефективні способи їх вирішення, вивчити основні прийоми економічного аналізу в комп'ютерному середовищі, навчитися творчо підходити до процесу аналізу. Тому для навчання студентів зручніше використовувати не конкретний програмний продукт з жорстко заданою структурою показників і заздалегідь визначеними алгоритмами їх розрахунку, а якийсь «конструктор», що дозволяє створювати нові системи економічних показників, визначати нові форми аналізу. Цю проблему також можна вирішити за допомогою платформи «1С:Підприємство».

Предметом праці економіста є знакова система, він має справу з абстрактно-формалізованими знаками, оперує різноманітними знаковими замінниками реальних об'єктів: цифрами, кодами, таблицями, схемами, а також використання суб'єктом системи комп'ютеру в якості основного апаратно-програмного засобу переробки й використання інформації. Використання комп'ютеру є обов'язковою умовою функціонування такої системи.

Так, наприклад, перелік та характеристику основних класів програмного забезпечення, що може бути використане для побудови інформаційної системи на підприємстві, дає С. Івахненко [5], вони можуть бути поділені на такі класи:

- комплекси пов'язаних АРМ, відмінною особливістю яких є те, що вони орієнтовані на використання в бухгалтеріях із чисельністю працівників більше восьми при чіткому розподілі функцій між ними. Звичайно поєднання даних здійснюється за допомогою спеціалізованого центрального модуля – «Головна книга». Зазначимо, що об'єднання автоматизованих робочих місць у єдиний комплекс здійснюється за рахунок їхнього поєднання в локальній мережі;

- локальні автоматизовані робочі місця (АРМ), на яких використовуються програми, призначені для виконання окремих облікових завдань – обліку праці та заробітної плати, основних засобів, товарно-матеріальних цінностей тощо й охоплюють окремі ділянки бухгалтерії і, як правило, – не пов'язані між собою;

- програми для ведення домашньої бухгалтерії, за допомогою яких можна здійснювати облік особистих доходів і витрат, планування сімейного бюджету, складати особисті податкові декларації тощо. У цьому класі можна навести такі приклади програмного забезпечення (ПЗ): iDomEconom, Quicken, GnuCash iКMyMoney, Money Manager EX та ін;

- універсальні бухгалтерські системи («міді-бухгалтерія»), до яких належать програмні продукти, орієнтовані на бухгалтерії малих та середніх за розмірами підприємств, які в дещо спрощеному варіанті забезпечують ведення всіх ділянок обліку;

- фінансово-аналітичні системи, до класу яких відносяться різноманітні програми фінансового аналізу на основі бухгалтерських даних, за допомогою яких автоматизуються завдання зовнішнього і внутрішнього аудиту, то що [5].

Ученим підкреслюється, що ключовим чинником для вибору програми є розмір підприємства. Вибір програмного забезпечення бухгалтерського обліку, яке не відповідає розмірам підприємства, призведе до фінансових втрат і, можливо, буде мати важкі організаційні наслідки [5].

Не останню роль у фаховій підготовці економістів відіграють інтерактивні методи навчання, а саме: демонстрація презентацій лекцій, зроблених у MS Power Point; демонстрація викладачем можливостей системи «1С:Підприємство» за допомогою комп'ютеру та мультимедійного проектору.

Очевидно, що наявність альтернатив у побудові бухгалтерської інформаційної системи, а також тенденції розвитку відповідного програмного забезпечення, мають відобразитися на професійній діяльності фахівців-економістів

Відтак, від економіста вимагається не тільки досконале володіння специфічними професійними знаннями та вміннями, але й такими професійними якостями як гнучкість мислення та поведінки, аналітичність, прагнення до професійного саморозвитку, внутрішня мотивація професійної діяльності, ініціативність, відповідальність, володіння автоматизованою системою обліку тощо. Найбільш значущими професійними якостями економістів є підприємливість, висока працездатність, кар'єризм, ініціативність, постійне підвищення професійного рівня, прагматизм, раціональність, упевненість у собі та своїх професійних якостях тощо. Це висуває нові завдання перед сучасною економічною освітою.

Список використаних джерел

1. Кривець Ю. М. Моделювання інформаційного середовища бухгалтерського обліку на основі системних уявлень [Електронний ресурс] / Ю. М. Кривець // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2012. – № 9. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1522>.

2. Мачуга Р. І. Віртуалізація і хмарні технології в обліку: далеке майбутнє чи реальне сьогодні? [Електронний ресурс] / Р. І. Мачуга // Ефективна економіка. – 2013. – № 5.

3. Павелчак-Данилюк О. Обґрунтування програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах / О. Павелчак-Данилюк // Вісник ТНТУ. – 2014. – Том 73. – № 1. – С. 209–218. – (приладобудування та інформаційно-вимірювальні технології).

4. Стригуль Л. С. Сучасний стан та проблеми автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах України [Електронний ресурс] / Л. С. Стригуль, А. Г. Ковальов // Сборник научных трудов Вестник НТУ «ХПИ»: Технічний прогрес та ефективність виробництва № 61 – Вестник НТУ «ХПИ», 2010. – Режим доступу: <http://archive.kpi.kharkov.ua/View/19801/>. – Заголовок з екрану.

5. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навч. посіб. 4-те вид., випр. і допов [Електронний ресурс] / С. В. Івахненко. – К.: Знання, 2008. – 343 с. – Режим доступу: http://libfree.com/168894110buhgalterskiy_oblik_ta_auditinformatsiyi_tehnologiyi_v_organizatsiyi_buhgalterskogo_obliku_ta_auditu_ivahnenkov_sv.html/.

6. Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами / Наказ Міністерства фінансів України № 720 від 15.06.11 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=311243&cat_id=293536. – Заголовок з екрану.

7. Маглинец Ю. А. Анализ требований к автоматизированным информационным системам: учебный курс [Електронний ресурс] / Ю. А. Маглинец –Режим доступу: <http://www.intuit.ru/department/itmngt/analisis/>

References

1. Krivets, Yu.M. (2012). Modeling of the informational environment of accounting on the basis of system representations [Electronic resource] / Yu. M. Krivets // Electronic scientific special edition "Effective economy". No. 9, Mode of access: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1522> [in Ukrainian].
2. Machuga, R.I. (2013). Virtualization and cloud technologies in accounting: the distant future or the real present? [Electronic resource] / R.I. Machuga // Effective economy, No. 5 [in Ukrainian].
3. Pavelchak-Daniluk, O. (2014). Justification of software for automation of accounting in enterprises / O.Pavechak-Danyliuk // Bulletin of TNTU, Volume 73, No. 1, P. 209–218. (instrumentation and information-measuring technologies [in Ukrainian].
4. Strigul, L.S. (2010). Current situation and problems of accounting automation at enterprises of Ukraine [Electronic resource] / L.S. Strigul, A.G Kovalev // Compilation of scientific works "Vestnik NTU" HPI ": Technical progress and production efficiency No. 61, Newspaper of NTU" HPI ", Access mode: <http://archive.kpi.kharkov.ua/View/19801/>. Title from the screen [in Ukrainian].
5. Ivakhnenkov, S.V. (2008). Information technologies in the organization of accounting and auditing: Teaching. manual 4th species. and papers [Electron resource] / S.V. Ivakhnenkov. K.: Znannya, 343 p. Access mode: http://libfree.com/168894110-buhgalterskiy_oblik_ta_auditinformatsiyni_tehnologiyi_v_organizatsiyi_buhgalterskogo_obliku_ta_auditu_ivahnenkov_sv.html/ [in Ukrainian].
6. Methodical recommendations on the application of the registers of accounting by small enterprises / Order of the Ministry of Finance of Ukraine No. 720 dated June 15, 2011 [Electronic resource]. Access mode: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=311243&cat_id=293536. Title from the screen. [in Ukrainian].
7. Maglynets, Y.A. Analysis of requirements for automated information systems: training course [Electronic resource] / Y.A. Maglynets-Access mode: <http://www.intuit.ru/department/itmngt/analisis/> [in Russian].

GORYTSKA Olena, candidate of pedagogical sciences teacher Economy-legal college International humanitarian university.

PREPARING FOR THE FUTURE ECONOMISTS AUTOMATION ACCOUNTING IN ENTERPRISES

Abstract. *Ukraine's economy needs stable and sustained growth. World experience and business practices show us that one of the driving forces of economic development is enterprises.*

With the support of the best world experience, in our country the state imperative defines the thesis that enterprises will act as a leading driving force of economic development, an effective meaning of structural adjustment, overcoming of disparities in certain segments of the market, activating innovation activity, development of competition, creation of new workplaces and lower unemployment.

The effectiveness of any enterprise in our time largely depends on the choice of software, especially in relation to managerial processes.

The choice of accounting forms affects to the volume and complexity of the execution of accounting work, the staffing of the accounting department and its professionalism, the presence or absence of automation systems, as well as the equipment of the enterprise by means of computer equipment.

The basis of the automated form of accounting the organization's funds is the introduction and an information system is a software and hardware complex designed to automate the targeted

activity of end users, which provides, in accordance with the established logic of processing, the possibility of obtaining, modifying and storing accounting information.

Professional training of specialists in economic specialties requires special attention regarding their ability to quickly and qualitatively professional automation of accounting at the enterprise, because it is precisely at this stage that future economists form makes the primary level of their professional competence - the ability to ensure a high level of economic and organizational activity of the enterprise, to solve it independently polysystem economic problems in conditions of external and internal instability.

The greatest efficiency of the economist's work in an enterprise becomes in the case of his automation of accounting using the latest software and hardware complexes.

Interactive teaching method makes an important role in the training of economists, namely: demonstration of lecture presentations made at MS Power Point; demonstration by the teacher of the capabilities of the IC: Enterprise system with the help of a computer and a multimedia projector.

It is obvious that the availability of alternatives in the construction of the accounting information system, as well as the trends in the development of relevant software, should be reflected in the professional work of economists.

Key words: *automation of accounting, future economists, training, "IC: Accounting", specialized programs.*

*Одержано редакцією: 17.01.2018 р.
Прийнято до публікації: 31.01.2018 р.*